

kiläisten potilaiden osalta yksityisten hoitopaikkojen ja kaupungin omien hoitopaikkojen hoitopäiväkustannusten välisen erotuksen. Sairaalalautakunta oli lausunnossaan todennut pitkäaikaisesti sairaiden hoitopaikoista olevan puutetta ja että puute oli erittäin suuri sellaisten potilaiden osalta, jotka jonkin verran varallisuutta omaavina tai muuta eläkettä kuin kansaneläkettä saavina eivät pääse huoltoviranomaisten hallinnassa oleviin laitoksiin. Huoltoviraston ilmoituksen mukaan oli helsinkiläisiä hoitavissa yksityisissä vanhainkodeissa v. 1962 yht. 1 676 ja yksityisissä sairaskodeissa 278 hoitopaikkaa. Tilastojen mukaan n. 40 % yksityisten sairaskotien potilaista eli kaupungin sairaaloista tulleita ja suurin osa huoltoviraston niihin sijoittamista oli Koskelan sairaskodista siirrettyjä. Hoitopäivämaksu oli v. 1962 yleensä 17 mk kahden tai useamman henkilön huoneessa ja 22 mk yhden henkilön huoneessa, lisäksi perittiin korvaus erikoislääkkeistä ja lääkärin käynneistä. Kaupungin sairaaloissa oli hoitopäivämaksu 6 mk ja yli kuukauden menevältä ajalta 4.50 mk vuorokaudelta sekä Koskelan sairaskodissa 6 mk. Kaupungin akuuttisairaaloiden vuodeosastoilla oli keskimääräinen bruttohoitopäiväkustannus v. 1961 n. 49 mk ja vastaava nettokustannus 30 mk ilman poliklinikkakustannuksia. Kivellän sairaalassa, jossa on eniten pitkäaikaisesti sairaiden hoitopaikkoja, olivat vastaavat luvut 32.92 ja 18.86 mk. Vuoden 1962 kustannukset olivat n. 10 % korkeammat. Koska kaupunki ei pystynyt rakentamaan riittävästi pitkäaikaisten sairaiden hoitopaikkoja, kannattaisi kaupungin lautakunnan mielestä maksaa yksityisille sairaanhoitolaitoksille tietty korvaus niissä hoidetuista helsinkiläis-

potilaista. Huoltolautakunta mainitsi lausunnossaan, että sen antamaa maksusitoumusta vastaan hoidettiin v. 1962 yksityisissä sairaskodeissa 259 henkilöä ja v. 1963 vastaavasti 475 henkilöä. Näitä hoitokoteja oli v:n 1964 alussa käytössä yhdeksän. Kaupunginhallituksen mielestä olisi perusteellisesti tutkittava yksityisten sairaaloiden, sairaskotien ja muiden vastaavien sairaanhoitolaitosten entistä yleisempi hyväksikäyttö kaupungin sairaala- ja hoitolaitosten kokonaissuunnitelmia laadittaessa. Lääkintöhallitus oli v. 1962 maininnut, että tavoitteeksi olisi asetettava se, että kaikki pitkäaikaista hoitoa tarvitsevat potilaat tulevaisuudessa hoidettaisiin yleissairaalalaitoksen yhteydessä. Kaupunginhallitus asetti v. 1965 hoitolaitosten suunnittelu- toimikunnan valmistelemaan ja laatimaan toimintasuunnitelmat sairaala-, huolto- ja avohuoltolaitoksia varten erityisesti ottaen huomioon näiden alojen yhteistoiminnan kehittämisen ja toteuttamisen. Tämän vuoksi kaupunginhallitus päätti 1.11.1967 hylätä huoltolautakunnan esityksen erityisen komitean asettamisesta tutkimaan aloitteessa tarkoitettua asiaa ja kehotti samalla hoitolaitosten suunnittelutoimikuntaa tutkimuksen perusteella laatimaan selvityksen siitä, onko pitkäaikaisten potilaiden hoitotarpeen tyydyttämiseksi tarpeellista ja tarkoituksenmukaista varata kaupungin käyttöön hoitopaikkoja yksityisistä sairaaloista, sairaskodeista ym. Samalla olisi tutkittava, millä tavoin hoitomaksukysymys tällöin olisi järjestettävä. Kaupunginvaltuusto päätti kehottaa kaupunginhallitusta asettamaan erityisen komitean kiireellisesti tutkimaan aloitteessa tarkoitettua asiaa (8.11. 847 §).

4. Sosiaaliset tehtävät

Huoltotoimi

Huoltovirasto. Virkojen perustaminen (7.6. 476 §, 6.9. 648 §, kunn.as.kok. n:o 149).

Kodinhoitajien palkkausjärjestelmän tarkistaminen. Kaupunginvaltuusto päätti vahvistaa kodinhoitajien kokonaispalkkausjärjestelmän toteutettavaksi Helsingin kaupungin

9. pl:n mukaan, lukuun ottamatta kolmea jo 9. pl:ssa olevaa kodinhoitajan virkaa, jotka siirrettiin 10. pl:aan (22.2. 173 §, 8.3. 199 §).

Kodinhoitajille kaupungin varoista suoritettava korvaus vahvistettiin kodinhoitotoiminnan ohjesäännön 10 §:n mukaisesti 1.65 mk:ksi aterialta 1.1. lukien. Palkkalautakunnalle myönnettiin oikeus vastaisuudessa vahvistaa kodinhoitajille kulloinkin suoritettava ateriakorvaus siten, että vahvistaminen toteutetaan samanaikaisesti ja samoja perusteita noudattaen kuin lautakunta vahvistaa luontoisetusäännön mukaisesti sairaaloissa ja huoltolaitoksissa aterioivalta henkilökunnalta perittävät ateriamaksut (8.3. 200 §).

Kodinhoitoavusta perittävien korvausten perusteiden vahvistaminen. Kaupunginvaltuusto päätti esittää sosiaaliministeriölle, että ministeriö oikeuttaisi huoltolautakunnan kunnallisesta kodinhoitoavusta v. 1966 annetun lain 4 §:n perusteella perimään muilta kuin varatomilta ja vähävaraisilta kodinhoitoavun saajilta yksittäistapauksissa erityisten syiden perusteella korvauksena enintään 24 mk työpäivältä eli enintään 3 mk työtunnilta. Samalla kaupunginvaltuusto vahvisti huoltoviraston palveluksessa olevien kotiaavustajien suorittamasta kodinhoitotyöstä perittävän korvauksen enimmäismääräksi 2.50 mk työtunnilta ja kehotti huoltolautakuntaa antamaan kodinhoitotoimistolle yksityiskohtaiset ohjeet tämän korvauksen perimisestä noudattamalla soveltuvin osin kodinhoitoavusta perittävien korvausten periaatteita. Sosiaaliministeriö oli 14.8. suostunut tehtyyn esitykseen (21.6. 540 §, 6.9. 605 §).

Testamenttilahjoitus. Kaupunginvaltuusto oikeutti huoltolautakunnan käyttämään ent. keittiöapulaisen Milja Kortessuon 31.3. 1955 tekemän testamentin perusteella lautakunnalle luovutetun omaisuuden testamentin määräysten ja lautakunnan 14.4. tekemän esityksen mukaisesti lautakunnalta yhteiskunnallista huoltoa saavien henkilöiden taloudellisen aseman tukemiseen ja auttamiseen (24.5. 416 §).

Vanhustenhuoltolaitosten hoitopäivämaksutaksan vahvistaminen. Kaupunginvaltuusto päätti 1) vahvistaa huoltolautakunnan alaisissa vanhustenhuoltolaitoksissa hoidettavina olevilta henkilöiltä 1.9. lukien perittävän hoitomaksun 6 mk:ksi hoitovuorokaudelta kuitenkin siten, että sanottujen laitosten ylilääkäreiden, apulaisyliääkäreiden, osastolääkäreiden ja erikoislääkäreiden yksityispotilaina hoidettavilta henkilöiltä peritään erikoismaksuluokan mukaisesti hoitopaikasta 1 hengen huoneessa 20 mk, 2 hengen huoneessa 12 mk ja useamman kuin 2 hengen huoneessa 6 mk hoitovuorokaudelta ja 2) kumota v. 1957 ja 1961 tekemänsä päätökset huoltolautakunnan alaisten vanhustenhuoltolaitosten hoitomaksujen vahvistamisesta. Päätös yleisen hoitomaksutaksan osalta alistettiin sosiaaliministeriön ja muilta osin lääninhallituksen vahvistettavaksi. Sosiaaliministeriö vahvisti 4.10. hoitomaksutaksaa koskevan päätöksen siten, että se Hirvihaaran, Kulosaaren, Riistavuoren, Roihuvuoren ja Suursuon vanhainkotien osalta, joille ministeriö ei aikaisemmin ollut vahvistanut hoitomaksutaksaa, on 6 mk vuorokaudessa ja että yleinen hoitomaksu 1.9. lukien Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa korotetaan 4.50 mk:sta 6 mk:aan hoitovuorokaudelta (6.9. 649 §, 8.11. 810 §).

Eräiden vanhustenhuoltolaitosten hoitopaikkojen merkitseminen lääkintöhallituksen laitossairaaluetteloon. Kaupunginvaltuusto päätti esittää sosiaaliministeriölle, että ministeriö tekisi lääkintöhallitukselle esityksen Koskelan sairaskodin 1 117 hoitopaikan ja 25 päivähoitopaikan sekä Kustaankartanon vanhainkodin sairassastoissa olevien 147 hoitopaikan, Roihuvuoren vanhainkodin 216 hoitopaikan ja Riistavuoren vanhainkodin 114 hoitopaikan merkitsemisestä lääkintöhallituksessa pidettävään ns. laitossairaaluetteloon. Lisäksi kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä seuraavan lisäponnen: hyväksyessään kaupunginhallituksen ehdotuksen kaupunginvaltuusto edellyttää, että kaupungin-

hallitus valvoo, etteivät varattomien ja vähävaraisten vanhusten, erityisesti hoivataustien ja kroonikkojen asianmukaiset hoitomahdollisuudet ja niiden kehittäminen vaarannu. Ministeriö oli 26.1. tehnyt lääkintöhallitukselle eo. päätöksen mukaisen esityksen. Samalla ministeriö oli kiinnittänyt huomiota siihen, että olisi aiheellista ryhtyä toimenpiteisiin Roihuvuoren ja Riistavuoren vanhainkotien muuttamiseksi sairaskoti-nimiseksi, koska näiden laitosten toiminta lähinnä vastaa sairaalamaisen pitkäaikaisen hoidon antamista. Lääkintöhallitus oli 17.4. hyväksynyt kaupunginvaltuuston tekemän ehdotuksen. Lisäksi lääkintöhallitus oli v. 1928 apteekkilaitoksesta annetun lain perusteella päättänyt antaa näille laitossairaaloille luvan hankkia, valmistaa ja jakaa lääkkeitä potilaille lääkintöhallituksen yleiskirjeessä n:o 1369 annettujen ohjeiden ja määräysten mukaisesti (11.1. 35 §, 10.5. 362 §).

Vanhustenhuoltolaitosten eräiden lääkäreiden oikeuttaminen hoitamaan erikoismaksuluokan potilaita. Kaupunginvaltuusto päätti, että Koskelan sairaskodissa ja Kustaankartanon vanhainkodissa annetaan, sikäli kuin se käytännössä on mahdollista, myös kliinisten osastojen osastolääkäreille samoin kuin mentaaliosaston psykiatrille, silmätautien erikoislääkärille sekä korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkärille oikeus hoitaa samanaikaisesti enintään kahta erikoismaksuluokan potilasta sekä vastaavasti röntgen-, anestesia- ja laboratorioalojen erikoislääkäreille virka-asemasta riippumatta yhtä potilasta kuitenkin siten, ettei saman laitoksen lääkäreille myönnettyjen erikoismaksuluokan käyttöoikeuksien yhteismäärä saa ylittää 10 % laitoksen sairaansijojen kokonaismäärästä (8.3. 203 §).

Koskelan sairaskodin lääkärin ym. virkojen perustaminen, nimikkeiden muuttaminen ja eräiden virkojen lakkauttaminen (10.5. 363 §, 7.6. 469, 476 §, 21.6. 541 §, 4.10. 740 §, 18.10. 780 §, 8.11. 828 §, kunn.as.kok. n:o 149). Perustaessaan kuntouttamlääkärin viran huolto-

lautakunnan alaisiin vanhustenhuoltolaitoksiin kaupunginvaltuusto samalla määräsi, että sairaskodin kuntouttamistoiminnan erikoislääkärin on ilman eri korvausta annettava asiantuntija-apua muille huoltolautakunnan alaisille vanhustenhuoltolaitoksille potilaiden kuntouttamista koskevissa asioissa sekä lisäksi pyrittävä kehittämään ja tehostamaan vanhustenhuoltolaitosten kuntouttamistointia (4.10. 741 §). Sairaskotiin oli päätetty perustaa 1.1.1968 lukien 28. pl:aan kuuluva osastolääkärin virka ja samalla päätettiin, että sairaskodin psykiatrille, lääket.lis. Taimi Tapiovaaralle, jos hänet 1.1.1968 lukien nimitetään mentaaliosaston osastolääkärin virkaan, suoritetaan henkilökohtaisena palkanlisänä, niin kauan kuin hän hoitaa sanottua virkaa, nykyisen palkkauksen eli valtion A 29 palkkausluokan edellyttämän palkan ja psykiatreille suoritettavan sairaalalisän mukaisen palkkauksen sekä osastolääkäreille suoritettavan valtion A 28 palkkausluokan edellyttämän palkan sairaalalisineen välinen erotus (7.6. 477 §).

Koskelan sairaskodin asuntolarakennusten ja H-rakennuksen liittämistä paikalliseen lämmitysverkkoon aiheutuvien töiden suorittamista varten kaupunginvaltuusto myönsi 28 600 mk (5.4. 293 §).

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Koskelan sairaskodin G-rakennuksen 20.5. päivätyt muutospäätökset (21.6. 536 §).

Kaupunginvaltuusto päätti ottaa kiitollisena vastaan edesmenneen kirjailijan Elsa Sahlbergin (Sahlberg-Sarro) kaupungille testamenttaaman kuvanveistäjä Matti Haultin veistoksen sijoitettavaksi testamentin määräysten mukaisesti sairaskodin aulaan (7.6. 466 §).

Kustaankartanon eräiden virkojen järjesty (7.6. 469, 476, 477 §, 4.10. 740 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Roihuvuoren vanhainkoti. Eräiden virkojen perustaminen ja kolmen sairaanhoitajan viran lakkauttaminen (7.6. 476 §, 4.10. 740 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Torpan vanhainkodin toiminnan lopettamisen takia kaupunginvaltuusto päätti lopettaa vanhainkodin johtajan, keittäjän ja kahden hoitoapulaisen virat 1.1.1968 lukien (8.11. 827 §).

Riistavuoren vanhainkoti. Kaupunginvaltuusto oikeutti huoltolautakunnan perustamaan Riistavuoren vanhainkotiin 11 hoitopaikkaa käsittävän väliaikaisen vanhainkoti-osaston. Hoivaosastorakennuksen pohjakeroksen muuttamisesta vanhainkotiostoksi aiheutuvia töitä varten myönnettiin 9 340 mk (11.1. 36 §).

Suursuon vanhainkodin eräiden virkojen perustaminen (7.6. 476 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Koskelan sairaskodin G-rakennuksen saneeraustöiden alkamisen johdosta jouduttiin toistaiseksi sulkemaan 230 hoitopaikkaa ja seuraavat virat siirtämään haltijoiheen 1.1. 1968 Suursuon vanhainkotiin: viisi osastonhoitajan virkaa (16), viisi apulaisosastonhoitajan virkaa (14), neljä sairaanhoitajan virkaa (13), 53 hoitajan virkaa (10) ja 21 hoitoapulaisen virkaa (5) (20.9. 704 §).

Kaupunginvaltuusto päätti esittää sosiaaliministeriölle, että ministeriö tekisi lääkintöhallitukselle esityksen Suursuon vanhainkodin 260 hoitopaikan merkitsemisestä lääkintöhallituksessa pidettävään laitossairaala-luetteloon (21.6. 539 §).

Suursuon vanhainkodin yhteydessä päätettiin aloittaa vanhusten päiväkotitoiminta huoltolautakunnan esittämällä tavalla siten, että toiminnassa noudatetaan samoja periaatteita kuin Riistavuoren vanhainkodin päiväkotitoiminnassa ja siten, ettei päiväkotiin otettavilta vanhuksilta toistaiseksi peritä korvausta annetusta hoidosta (7.6. 467 §).

Suursuon vanhainkodin henkilökunnan asuinrakennuksen rakennustöiden loppuun suorittamista varten kaupunginvaltuusto myönsi v:n 1964 ja 1965 talousarvioihin uusia vanhainkoteja ja uusia vanhusten asuntoloita varten merkityistä määrärahoista, niiden käyttötarkoitusta osittain muuttaen, yht.

500 000 mk sekä v:n 1965 ja 1966 vastaavista määrärahoista yht. 180 000 mk ko. asuinrakennuksen pihatöiden ja rakennustyöhön liittyvien alaurakkasopimusten mukaisten loppuerien sekä indeksikorotusten suorittamiseen (19.4. 326 §, 20.9. 710 §).

Myllypuron sairaskoti. Kaupunginvaltuusto hyväksyi hoitolaitosten suunnittelutoimikunnan laatiman Myllypuron sairaskodin perustamissuunnitelman, toiminnallisen periaateohjelman ja huonetilaohjelman sekä arkkitehtien Erkki Helamaan ja Veijo Martikaisen laatimat, 31.1. päivätyt sairaskodin luonnospiirustukset (22.3. 257 §).

Pukinmäen vanhusten asuintalo. Kaupunginvaltuusto hyväksyi arkk. Matti Hakurin laatimat, 20.4. päivätyt Pukinmäen vanhusten asuintalon luonnospiirustukset (21.6. 535 §).

Vanhusten asuntotilanteen parantamista koskevassa, 9.2.1966 tehdyssä aloitteessaan huomauttivat vt Karkinen ym., että vanhusten asunto-oloista v. 1965 julkaistun tilaston mukaan suuri osa helsinkiläisistä vanhuksista asui huonoissa ja puutteellisissa asunnoissa. Esimerkiksi huoltoapua saavilta vanhuksilta puuttui keittomahdollisuus lähes joka toiselta ja WC joka kolmannelta, sitä paitsi joka kolmannelle oli asuintilaa käytettävissään vähemmän kuin kohtuullisiksi katsottavat minimi-tilat 9—10 m². Huoltoapua saavista vanhuksista maksoi 23 % vuokraa puolet tai sitä suuremman osan kuukausituloistaan. Kaiken kaikkiaan oli 20 % helsinkiläisistä vanhuksista paremman asunnon tarpeessa ja laitospaikkoja tarvittaisiin kaikkiaan n. 6 200. Aloitteentekijät ehdottivat, että kaupunginhallitusta kehoitettaisiin kiireellisesti ryhtymään toimenpiteisiin vanhusten asuntotilanteen parantamiseksi v. 1965 voimaan tulleen kansaneläkelain muutoksen perusteella Kansaneläkelaitokselta saatavaa lainoitusta hyväksi käyttäen. Kaupunginhallitus totesi aloitteen johdosta, että kaupunginvaltuusto käsitellessään v. 1966 Kansaneläkelaitoksen ilmoitusta Finlands Svenska Söndagsskolför-

bund -nimisen yhdistyksen laina-anomuksen hylkäämisestä kehotti kaupunginhallitusta esittämään Suomen Kaupunkiliitolle sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä, että Kansaneläkelaitoksen lainavaroja saataisiin kansaneläkelain ja -asetuksen määräämin ehdoin yleishyödyllisten järjestöjen Helsinkiin rakennuttamia vanhusten asuintaloja varten. Esitys oli tehty 6.10.1966. Vanhusten asuntopakkomitea, joka 11.1.1967 oli jättänyt kaupunginhallitukselle toisen mietintönsä, oli myös kiinnittänyt huomiota aloitteessa tarkoitettujen lainojen saamiseen ja samalla ehdottanut, että sosiaaliministeriölle tehtäisiin esitys, että ko. rakennustoimintaan tarkoitettuja laina-anomuksia Kansaneläkelaitoksessa käsiteltäessä otettaisiin huomioon pääkaupungissa vallitseva kustannustaso. Kaupunginhallitus päätti 2.2. tehdä ministeriölle kyseisen esityksen sekä lähettää Kansaneläkelaitokselle tiedoksi komitean mietinnön ja jäljennöksen ministeriölle lähetetystä esityksestä. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnon riittäväksi selvitykseksi (8.3. 216 §).

Vanhusten saunottamista kaupungin toimesta koskevassa aloitteessaan olivat vt Turtiainen ym. esittäneet, että kaupunginhallitusta kehoitettaisiin ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että kaikki helsinkiläiset vanhukset, joilla ei ole mahdollisuuksia omin avuin tai omaistensa turvin päästä saunaan, voitaisiin heidän toivomuksestaan kohtuullisin väliajoin saunoittaa kaupungin toimesta.

Huoltolautakunnan ilmoituksen mukaan huoltoviraston kodinhoitotoimiston hoidettavana olevista n. 470 vanhuksesta arvion mukaan n. 220:llä ei ollut omassa kodissaan mahdollisuutta ammekylpyyn. Kunnallisten kodinhoitajien tehtävänä oli mm. auttaa vanhuksia kylpemisessä, mikäli näillä asunnossaan oli kylpyhuone. Jos vanhus ei voinut käydä yleisessä saunassa, oli hänelle pyritty järjestämään kylpemismahdollisuus desinfioimislaitoksen saunassa. Laitoksen kylvettämisen ja kuljetusmahdollisuuksia olisi-kin lautakunnan mielestä tehostettava en-

tisestään. Terveystoimikunnan mielestä ei desinfioimislaitoksen kylvetyskapasiteettia voida ilman perusteellisia rakenteellisia muutoksia ja laitoksen varsinaisen tehtävän kärsimättä laajentaa siinä määrin, että se pystyisi tyydyttämään huoltolautakunnan esittämän kylvetystarpeen, aloitteessa mainitusta tavoitteesta puhumattakaan. Lautakunta esitti tämän vuoksi, että tutkittaisiin, mitä mahdollisuuksia olisi käyttää yleisiä saunoja sekä kaupungin omistamien vanhusten asuntoloiden ja vanhainkoti-ten saunoja esitettyyn tarkoitukseen. Uusia vanhainkoteja suunniteltaessa olisi niiden kylpyosastot rakennettava siten, että niissä voitaisiin kylvettää myös lähiympäristössä asuvat vanhukset. Kaupunginhallituksen ilmoituksen mukaan oli edellä tarkoitettuja kylvetysjärjestelyjä jo toteutettu Koskelan sairaskodin ja eräiden vanhainkoti-ten päiväosastojen puitteissa ja tarkoituksena oli kehottaa terveydenhoitovirastoa ja huoltovirastoa tutkimaan vanhusten saunomis- mahdollisuuksien parantamista sekä huoltolaitosten suunnittelutoimikuntaa ottamaan tämä asia huomioon suunnitelmissaan. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnot riittäväksi selvitykseksi (8.3. 213 §).

Tervalammen maatilan 5. pl:aan kuuluva karjanhoitoapulaisen virka päätettiin lakauttaa 1.6. lukien (10.5. 365 §).

Lämmittelyhallin aikaansaamiseksi kodittomille talvikuu-kausien ajaksi olivat vtt V. Martens ja Hakulinen ym. tehneet aloitteita, edellinen 1.12.1965 ja 25.1.1967 sekä Hakulinen vm. päivänä. V. Martens ehdotti toimenpiteisiin ryhtymistä lämmittelyhallin aikaansaamiseksi niille n. 100—200 henkilölle, jotka kylmien talvikuu-kausien aikana ilman asuntoa olevina olivat vaarassa palettua kuoliaiksi. Tämä ryhmä oli jaettavissa kolmeen osaan, joista ensimmäiseen kuuluivat ne, jotka alkoholinkäyttötapojensa tai yhteiskuntaan sopeutumattomuutensa takia miltei jatkuvasti olivat työttömiä ja kodittomia, toinen ryhmä muodostui vielä toistai-

seksi normaaleista, vastuuntuntoisista henkilöistä, jotka työttömyysalueilta ovat tulleet pääkaupunkiin työtä etsimään, kolmannen ryhmän muodostivat ne kodittomat, jotka olivat päässeet laitoksista tai sairaaloista, eivätkä olleet saaneet kattoa pänsä päälle. Kun ensimmäiseen ryhmään kuuluvat eivät kauaa voineet asua järjestyneissä oloissa ja kun kaupunki ei toiseen ryhmään kuuluvia varten voi rakentaa yömajoja lisäämättä jo ennestäänkin suurta muutto-liikettä kaupunkiin ja kun kolmannen ryhmän osalta on kysymys vain lyhyeksi ajaksi järjestettävästä asunnosta, olisi lämmittelyhallin järjestäminen tarkoituksenmukaisinta. Tällaisen lämmittelyhallin hinta olisi vain n. 1 % Jäähallin kustannuksista, mutta se säästäisi kaupungin varoja mm. kalliiden sairaalamaksujen osalta. Vtt Hakulinen ja Ruohonen huomauttivat tekemässään aloitteessa, että Helsingissä yömajatoimintaa harjoittavat yhteisöt voivat vuorokausittain tarjota yösijan n. 3 000 kodittomalle. Tämän lisäksi on vielä n. 200 koditonta, joita mikään yömaja ei suostu ottamaan vastaan. Mainittujen 3 000 joukossa on runsaasti myös sellaisia, jotka käyvät työssä, mutta eivät ole saaneet itselleen vakinaista asuntoa, tämän vuoksi olisi kunnan huolehdittava asuntojen järjestämisestä heille. Huoltolautakunta oli aloitteiden johdosta ilmoittanut, että kaupungissa toimii 18 miesten yömajaa ja asuntolaa, joissa on kaikkiaan 3 003 vuodesijaa. Naisia varten oli käytettävissä 10 yleistä asuntolaa ja yht. 406 vuodesijaa, mikä vastasi tarvetta. Lisäksi oli alkoholisteja varten perustetuissa hoitokodeissa 70 paikkaa ja vapautuvia vankeja varten ylläpidettävä majoituspaikka 12 henkilölle. Vielä oli yömajoissa kertomusvuoden talvena otettu käyttöön 157 varavuo- detta sekä järjestetty tilapäisiä yöo- leskelupaikkoja Annankadulla ja Vaasankadulla sijaitsevilla seurakuntasaleissa yht. 80 miehelle. Yömajapaikkojen saamisen helpottamiseksi oli lisäksi talvikausina 1965/66 ja

1966/67 avattu yömajapaikkojen välityselin. Kaupunginhallitus kehotti v. 1962 huoltolautakuntaa seuraamaan tilapäisten majoituspaikkojen tarvetta ja niiden käyttöä sekä harkitsemaan tilapäisten majoituspaikkojen järjestämistä sellaisia henkilöitä varten, joilta järjestyssääntöjen perusteella kielletään pääsy muihin majoituspaikkoihin. Lisäksi oikeutettiin lautakunta asettamaan keskuudestaan jaosto mainittua asiaa tutkimaan. Majoitusjaoston osamietintö valmistui v:n 1963 keuhällä. Lämmittelysuojan perustamista koskevasta asiasta jaosto saattoi antaa lausuntonsa vasta sen jälkeen, kun tämän majoitustoiminnan tarve olisi sen toimesta selvitetty. Koska majoitusjaosto edelleenkin jatkoi työtään, ei lautakunta puoltanut aloitteessa esitetyn toimikunnan asettamista. Vt v. Martensin ym. aloitteessa tarkoitettu lämmittelyhalli olisi kuitenkin kiireellisesti aikaansaatava. Kaupunginhallituksen ilmoituksen mukaan oli kaupungin omistamia eräitä suuriakin rakennuksia viime vuosina luovutettu tilapäiseen majoitustoimintaan. Majoitustoimintaa varten oli myös vuokrattu tontteja useista paikoista. Kaupungin myöntämän lainan turvin oli Helsingin uudet asuntolat Oy lisäksi ostanut korttelissa n:o 336 sijaitsevan kiinteistön Kaarlenkatu 7, johon voitiin järjestää viihtyisät asunnot lähes 200 yksinäiselle miehelle. Lisäksi oli käyty neuvotteluja tyhjillään olevan erään koulukiinteistön ostamisesta joko kaupungille tai Helsingin uudet asuntolat Oy:n käytettäväksi esim. yksinäisten miesten asuntolana. Kaupungin ao. viranomaisia oli myös kehoitettu laatimaan suunnitelma miesten yömajatoiminnan väliaikaiseksi järjestämiseksi talvikautena 1967/68. Kaupunginvaltuusto katsoi edellä olevat lausunnot riittäväksi selvitykseksi aloitteiden johdosta (6.9. 679 §).

Tarvittavan hoidon antamisesta juopumuksesta pidätetyille koskevassa aloitteessaan vtt Hakulinen ja Ruohonen huomauttivat, että alkoholismia, jota nykyään pidetään

sairautena, olisi pyrittävä parantamaan hoitoa antamalla eikä rankaisemalla. A-klinikoista saadut myönteiset tulokset ovat siitä selvänä osoituksena. Aloitteentekijät ehdottivat, että ryhdyttäisiin ainakin kokeilemaan sitä, että juopumuksesta pidätetyt saisivat seuraavana päivänä tarvittavaa hoitoa. Nämä näkökohdat tulisi ottaa huomioon kaupungin uutta poliisitaloa suunniteltaessa. Poliisilaitos oli puoltanut hoidon järjestämistä juopumuksesta pidätetyille. Tällaista toimintaa varten tarvittaisiin kuitenkin erityinen vastaanottolaitos, jossa päivittäin voitaisiin käsitellä n. 300—400 potilasta, jos jokaiselle juopuneena tavatulle pyritään antamaan tarpeellista hoitoa. Tällaisten pidätettyjen määrä oli Helsingissä v. 1966 n. 45 000. Uuteen poliisitaloon ei ole suunniteltu juopuneiden säilytyspaikkoja, vaan tarkoituksena on säilyttää heidät asianomaisen poliisipiirin tiloissa. Huoltolautakunta esitti lausunnossaan mm., että kokeilu aloitettaisiin nuorista henkilöistä ja ensikertalaisista, minkä lisäksi päihtymyksen takia pidätetyt sairaat tai invalidit olisi myös vietävä huoltoasemalle. Lautakunta totesi, että v. 1965 pidätettiin 25 v. nuorempia henkilöitä keskimäärin 10 vuorokaudessa ja muiden ensikertalaisten luku oli suunnilleen yhtä suuri, mikä merkitsi n. 20 potilasta päivää kohti. Kun pidätykset tapahtuivat yleensä viikonloppuina, olisi n. 30 hoitopaikkaa käsittävä hoitoasema alkuvaiheessa riittävän suuri. Lautakunta oli puoltanut tarvittavien huonetilojen varaamista suunnitteilla olevasta poliisitalosta. Lisäksi olisi harkittava kokeiluluonteisen toiminnan aloittamista poliisilaitoksen Kallion piirissä, jonka poliisivartioasema sijaitsee samassa talossa kuin Hesperian sairaalan Kallion osasto (alkoholistisairaala) ja sen poliklinikka. Lautakunta esitti, että kaupunginhallitus pyytäisi Kaupunkiliittoa ryhtymään toimenpiteisiin joko poliisilain tai päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huollosta annetun lain muuttamiseksi siten, että

huollon antaminen juopumuksesta pidätetyille välttämättömän selviämisaian jälkeenkin olisi mahdollista vastoin asianomaisen tahtoa. Sairaалautakunnan mielestä olisi suotavaa, että huoltopoliisin käytössä olisi psykiatrasta lääkäriytyövoimaa valitsemassa pidätettyjen joukosta erikoishoitoon siirrettävät henkilöt. Kysymystä selvittämään olisi asetettava toimikunta, jossa olisivat edustettuina huolto-, poliisi- ja sairaalaviranomaiset. Raittiuslautakunta piti erittäin tärkeänä, että toimikunta asetettaisiin mahdollisimman pian jäämättä odottamaan valtakunnallista selvitystä ja lainmuutoksia. Helsingissä olisi pyrittävä kokeilemaan Ruotsissa ehdotetun kaltaisia menetelmiä jo tässä vaiheessa, koska Hesperian sairaalan myrkytyskeskukseen tuotujen päihtyneiden joukossa oli runsaasti sellaisia, jotka haluivat jäädä vapaaehtoisesti hoitoon nykyistä pitemmäksi ajaksi. Kaupunginhallitus päätti 7.9., ettei uuteen poliisitaloon suunnitella huonetiloja juopumuksen vuoksi pidätettyjen henkilöiden selviämisen ja vastaanottoasemaa varten. Samalla kaupunginhallitus päätti, etteivät huolto-, sairaala- ja raittiuslautakunnan esitykset toistaiseksi antaneet aihetta muihin toimenpiteisiin, kuin 1) että Suomen Kaupunkiliiton hallitusta pyydetään harkitsemaan esityksen tekemistä valtioneuvostolle juopumuksen tai muun päihtymystilan vuoksi pidätettyjen henkilöiden tarkoituksenmukaisen käsittelyn selvittämiseksi samoin kuin ehkä tarvittavista lainmuutoksista sekä 2) että jäljennökset lausunnoista lähetetään Helsingin poliisilaitokselle lautakuntien lausunnoissa poliisilaitoksen Kallion piirin sekä huoltopoliisin osalta tehtyjen esitysten harkitsemiseksi. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnot riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta (20.9. 718 §).

Toimikunnan asettamista määrittelemään pääkaupungin alkoholipoliitiikan perusteita tarkoittavassa aloitteessa esittivät vt Ruohonen ym., että valtuusto määritteli ne

Lastensuojelutoimi

linjat, joita myös eri elimissä voitaisiin noudattaa. Näin päästäisiin nykyisestä sattumanvaraisuudesta määrätietoisempaan toimintaan, jossa otettaisiin huomioon alkoholin käytön vaarallinen lisääntyminen, kansalaisten lisääntyvä vapaa-aika, viihtyisyys ja varsinkin lisääntyvä matkailu. Nämä tavoitteet olisi määriteltävä kaikki valtuustoryhmät käsittävässä toimikunnassa, joka olisi kiireellisesti asetettava. Väkijuomaliikkeen kunnallisen tarkastajan ilmoituksen mukaan oli olutravintolakysymyksen ratkaisemiseksi mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja ottamalla huomioon kaupungin kasvu suunniteltu 20 olutravintolan perusmista kaupunkiin lähivuosien aikana. Nämä jakaantuisivat siten, että Kantaravintolat Oy saisi perustaa kaksi, Kulutusosuuskuntien Keskusliiton jäsenosuuskunnat viisi, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnan jäsenosuuskunnat neljä ja yksityiset ravintolanpitäjät yhdeksän ravintolaa. Alkoholiliikkeen hallintoneuvoston ilmoittama olutravintoloiden lukumäärä ja niiden jakoperuste ei sido kaupunginvaltuustoa, joka edelleenkin käsittelee jokaisen anniskeluanomuksen ja antaa siitä lausuntonsa Alkoholiliikkeen hallintoneuvostolle v. 1932 annetun väkijuomalain 8 §:n perusteella. Mainitun lain mukaan kaupunginvaltuustolla on ainakin kerran nelivuotisen toimintakautensa aikana mahdollisuus määritellä kantansa anniskeluoikeusanomuksiin nähdessä. Kaupunginvaltuutettujen vapaata harkintaa rajoittavia päätöksiä ei tällaisessa asiassa voitane tehdä. Kaupunginvaltuusto katsoi edellä olevan riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta (18.10. 796 §).

Testamenttilahjoitus. Koskelan sairaskodissa v. 1963 kuollut Anna Kuitunen oli v. 1954 tekemässään testamentissa määrännyt kaiken omaisuutensa huoltolautakunnalle täydellä omistusoikeudella eräillä ehdoilla. Kaupunginvaltuusto oikeutti lautakunnan käyttämään omaisuuden testamentin määräysten ja lautakunnan 14.4. tekemän esityksen mukaisesti (24.5. 415 §).

Lastensuojeluviraston eräiden virkojen perustaminen (7.6. 476 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Kaupunginvaltuusto päätti, että kertomusvuoden talousarvioon merkityn lastensuojeluvirastoon palkattavan uuden tilapäisen psykiatrin kanssa saadaan tehdä virkasäännön mukaisesta palkkaluokituksesta poiketen sopimus 2 529.70 mk:n suuruudesta kuukausipalkasta kaupunginvaltuuston v. 1963 tekemän päätöksen mukaisesti ja kaupunginhallituksen täytäntöönpano-ohjeissa lähemmin määrättyllä tavalla (11.1. 34 §).

Lasten- ja nuorisohuoltolaitokset. Merkittiin tiedoksi, että sosiaaliministeriö oli 20.12.1966 vahvistanut lastensuojelulautakunnan alaisissa lasten- ja nuorisohuoltolaitoksissa annetusta hoidosta hoitovuorokaudelta perittävän korvauksen kaupunginvaltuuston 2.11.1966 (ks.s. 24) tekemän päätöksen mukaiseksi, paitsi että Kallion nuorisokodin osalta taksa oli vahvistettu 5.50 mk:ksi hoitovuorokaudelta (11.1. 15 §).

Outamon vastaanottokodin, Vastaanotto-koti Lemmilän, Naulakallion vastaanottokodin, Metsäkummun hoitokodin ja Oppilas-koti Toivolan eräiden opettajanvirkojen palkkojen järjestely (24.5. 418 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Kaupunginvaltuusto päätti muuttaa Outamon vastaanottokodin 1.4. lukien 46 hoitopaikkaa käsittäväksi 3—osastoiseksi erityislastenkodiksi ja sosiaaliministeriö vahvisti 7.7. päätöksen siten, että muutoksen jälkeen kahdessa osastossa on kummassakin 14 hoitopaikkaa ja kolmannessa osastossa kaksi 9 hoitopaikkaa käsittävää alaosastoa (8.3. 202 §, 6.9. 607 §).

Riihenkulman, Malmin ja Kullatorpan lastenkotien eräiden virkojen järjestely (8.3. 204 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Kaupunginvaltuusto oikeutti lastensuojelulautakunnan aloittamaan Riihenkulman lastenkodin toiminnan 1.2. lukien ja samassa

yhteydessä muuttamaan Malmin lastenkodin toiminnan sekä lakkauttamaan Kullatorpan lastenkodin. Samalla hyväksyttiin Riihenkulman lastenkodissa annetusta hoidosta hoitovuorokaudelta perittävän korvauksen enimmäismääräksi 6 mk. Sosiaaliministeriö vahvisti 30.6. mainitun hoitomaksutaksan (6.9. 608 §).

Kaarelan nuorisokotiin päätettiin 1.1.1968 lukien perustaa 12. pl:aan kuuluva ohjaajan virka (7.6. 476 §).

Kaupunginvaltuusto oikeutti lastensuojelulautakunnan perustamaan Malmilla Markkinatie 3:ssa sijaitsevaan kiinteistöön 6 hoitopaikkaa käsittävän Perhekoti-nimisen erityislastenkodin 1.5. lukien. Laitoksessa annetusta hoidosta perittävä korvaus hyväksyttiin 6 mk:ksi hoitovuorokaudelta. Laitoksen perustamista ja hoitomaksutaksan hyväksymistä koskeva päätös alistettiin sosiaaliministeriön vahvistettavaksi (8.3. 201 §).

Tutkinta-aseman johtajan, huoltotarkastajan ja hoitajan virkojen perustaminen (7.6. 476 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Päivölän lastenkodin vedensaannin turvaamista tarkoittavien töiden loppuun suorittamista varten kaupunginvaltuusto myönsi 33 100 mk (5.4. 294 §).

Kaupunginvaltuusto päätti

1) oikeuttaa lastensuojelulautakunnan

a) perustamaan 1.4. lukien lautakunnan käyttöön talosta Kumpulantie 1 ostettuihin IV kerroksen huonetiloihin 95 hoitopaikkaa käsittävän vajaamielisten päivähuoltolana toimivan Vaihetyökeskus-nimisen suojatyökeskuksen lautakunnan esittämällä tavalla ja

b) lopettamaan Käpylän koulu- ja työkeskuksen työosaston 31.3. sekä

2) siirtää Käpylän koulu- ja työkeskuksen työosaston 17. pl:aan kuuluvan taloudenhoitajan viran samoin kuin kolme 13. pl:aan kuuluvaa työmestarin virkaa ja yhden 6. pl:aan kuuluvan keittäjän viran niiden haltijoihin 1.4. lukien Vaihetyökeskukseen. Sosiaaliministeriö oli 12.7. suostunut Käpylän koulu- ja työkeskuksen työosaston lak-

kauttamiseen 15.4. lukien ja erillisen työkotimuotoisen päivähuoltolan, Vaihetyökeskuksen, perustamiseen 16.4. lukien (8.3. 205 §, 6.9. 606 §).

Solakallion erityiskoulun rakennustyöt päätettiin aloittaa viipymättä ja viimeistään 31.10. valtionapuasian ratkaisua odottamatta (18.10. 783 §).

Raajarikkojen koulusäätiö, joka rakennutti Ruskeasuolle Kiskontien varrelle erityiskoulua ja oppilasasuntolaa 40 aivovauriolasta varten, oli tarjonnut kaupungin varattavaksi 7 oppilaspaikkaa siten, että 4 oppilasta voitaisiin sijoittaa asuntolaan. Oppilaiksi oli tarkoitus ottaa sellaisia aivovauriolapsia, jotka voivat omaksua koulussa annetun opetuksen ja joiden varsinaisista koulukustannuksista sosiaaliministeriö on invalidihuoltolain nojalla ilmoittanut vastaavansa. Säätiö huolehtii kansakoululainsäädännön mukaisen opetuksen antamisesta sekä oppilaiden kuntouttamisesta kouluaikana. Oppilaspaikkojen varausmaksuina on laskettu saatavan Helsingin kaupungilta, Helsingin maalaiskunnalta ja Espoon kauppalaalta yht. 245 520 mk, josta kaupungin osuus olisi 81 840 mk. Kaupunginvaltuusto oikeutti kaupunginhallituksen varaamaan Raajarikkojen koulusäätiön toimesta rakennettavasta aivovauriolasten erityiskoulusta lastensuojelulautakunnan käyttöön 7 oppilaspaikkaa ja koulun oppilasasuntolasta 4 hoitopaikkaa säätiön esittämällä ehdoilla. Samalla kaupunginvaltuusto myönsi 81 840 mk oppilasta ja asuntolapaikkojen varaushintana säätiölle annettavaa korotonta, ilman vuotuislyhenyksiä olevaa pitkäaikaista lainaa varten. Kaupunginhallitus oikeutettiin sopimaan paikkojen varaamisesta ja lainaehdoista (4.10. 742 §).

Vajaamielisten lasten päiväkotitoiminnan tehostamista koskevassa aloitteessaan esittivät vt Laurent ym., että niiden perheiden auttamiseksi, joissa joku lapsista tai ehkä ainoa lapsi on vajaamielinen, perustettaisiin lisää päivähoito-, koulu- ja työkoteja, koska

kaupungin ylläpitämät kaksi päiväkotia ja yksi koulu- ja työkeskus eivät läheskään pystyneet tyydyttämään tarvetta. Tämä helpottaisi huomattavasti äitien asemaa ja joissakin tapauksissa soisi vanhemmille mahdollisuuden pitää lapsensa kotona laitokseen sijoittamisen sijasta. Aloitteentekijät ehdottivat, että kaupunginhallitusta kehoitettaisiin selvittämään vajaamielisten lasten päiväkotien sekä koulu- ja työkeskusten tarve Kantakaupungissa ja Esikaupungeissa sekä varaamaan uusia asemakaavoja laadittaessa paikat näitä päiväkoteja varten ja perustamaan jokaista esikaupunkialuetta tai lähellä toisiaan sijaitsevia esikaupunkialueita varten vajaamielisten päiväkoteja. Lastensuojelulautakunnan ilmoituksen mukaan pidetään vajaamielisten päivähuoltolapaikkojen tarvearviona 0.075 % väestön kokonaismäärästä. Tämä edellyttäisi n. 380 paikkaa Helsingissä. Kun hoitopaikkojen luku kaupungissa on 223, on vajaus 157 hoitopaikkaa. Lautakunnan mielestä olisi kiireellisin kaupungin oman vajaamielisten keskuslaitoksen aikaansaaminen ja seuraavaksi päivähuoltoloina toimivien vajaamieliskoulun ja vajaamielisten suojattujen työpajojen perustaminen. Tämä kiireellisyysjärjestys oli tärkeä nimenomaan siksi, että varsinaisissa lastenhuoltolaitoksissa samoin kuin lastentarhatyypisissä Päivähuoltola Vantaalassa, Päivähuoltola Tyynelässä ja Aula-työkodissa oli ollut varsin runsaasti sellaisia huollettavia, jotka olisi sijoitettava joko keskuslaitokseen tai vajaamieliskouluun tai suojattuun työpajaan. Näistä laitoksista olisi n. 30—40 tyttöä ja poikaa siirrettävä suojatyökeskukseen. Toteuttamisvaiheessa olivat seuraavat laitokset: vajaamielisten keskuslaitoksen arkkitehtikilpailu julistettiin 31.1. ja on rakennustyöt tarkoitus aloittaa v:n 1969 aikana; Solakallion erityiskoulun pääpiirustukset olivat valmistuneet ja koulu oli tarkoitus saada valmiiksi niin, että se voisi aloittaa toimintansa uusissa toimitiloissa syyslukukauden 1968 alussa. Tällöin lisääntyisi päivähuolto-

lana toimivan vajaamieliskoulun hoitopaikkaluku 40:stä 80:een. Vuokrasopimuksen irtisanomisen takia keskeytyneen Käpylän koulu- ja työkeskuksen toiminnan vuoksi oli Kumpulantie 1:ssä sijaitsevasta pienteollisuustalosta päätetty ostaa 1 273 m² käsittävät huonetilat uuden vajaamielisten suojatyökeskuksen perustamiseksi n. 95 vajaamielistä varten. Solakallion erityiskoulun ja Vaihetyökeskuksen valmistuminen lisäisi päivähuoltolapaikkojen lukumäärää 110:llä. Tällöin voidaan myös Päivähuoltola Vantaalan ja Tyynelän hoitopaikkoja vapauttaa, niin että lastentarhatyypisten hoitopaikkojen tarve tulisi tyydytetyksi 3—4 v:n ajaksi. Päivähuoltoloiden perustamista eri puolille kaupunkia, varsinkin itäisiin kaupunginosiin, lautakunta piti aihellisena. Kokonaistilanne olisi kuitenkin selvitettävä vasta sen jälkeen, kun koulu- ja työpajatilojen laajentamista koskevat suunnitelmat olisi toteutettu ja koulu- ja työoppilaiden asuntotarve tyydytetty. Lautakunta ei puoltanut tonttien varaamista pienehköjä vajaamielisten päiväkoteja varten, koska tällaiset voitaisiin parhaiten sijoittaa vapautuviin ja tarkoitukseen sopiviin huonetiloihin. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnon riittäväksi selvitykseksi (8.3. 218 §).

Lastentarhat

Lastentarhain lautakunnan ja sen toimiston eräiden virkojen perustaminen (7.6. 476 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Lastentarhat laitoksineen. Virkojen perustaminen, vastaavan lastenhoitajan ja keittäjän virkojen järjestely (5.4. 292 §, 10.5. 364 §, 7.6. 476 §, 20.12. 945 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Kaupunginvaltuusto oikeutti lastentarhain lautakunnan aloittamaan 1.5. lukien Kontulan 100 hoitopaikkaa käsittävän lastentarhan ja 30 hoitopaikkaa käsittävän lastenseimen toiminnan. Kontulan lasten-

tarhaa varten päätettiin 1.3. ja 1.4. lukien perustaa tarvittavat virat (25.1. 72 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä talorakennusosaston laatimat Jakomäen, 19.4. päivätyt, sekä Yliskylän, 20.3. päivätyt, lastentarha- ja seimirakennuksen luonnospiirustukset rakennusselityksineen (21.6. 537, 538 §).

Lastentarhojen ja -seimien perustamisesta sairaaloiden yhteyteen v. 1964 tekemässään aloitteessa huomauttivat vt Paronen ym., että sairaanhoitajien vuosilomasijaisten saannin vaikeutuminen aiheuttaa yhä useamman sairaalaosaston sulkemisen kesän aikana. Sairaanhoitajapulaa oli tutkittu eri elinten toimesta. Tällöin oli mm. todettu, että v. 1946 oli työssä olevista sairaanhoitajista perheellisiä 10 %, minkä jälkeen määrä oli vuosittain noussut, niin että se v. 1963 oli 47.4 %. Lääkintöhallituksen v. 1962—1963 suorittaman tiedustelun johdosta ilmoitti 80 % ammattinsa jättäneistä sairaanhoitajista syyksi kodin ja perheen ja vain 15 % epätyydyttävän palkkauksen ja työolosuhteet. Kun näillä 80 %:lla hoitajista oli ilmeisesti vaikeuksia lastensa päivähoidon järjestämisessä, ehdottivat aloitteentekijät, että kaupunginhallitus selvityttäisi, missä määrin olisi tarkoituksenmukaista ja mahdollista perustaa sairaaloiden yhteyteen lastentarhoja ja -seimiä työssä käyvien perheellisten sairaanhoitajien lasten hoitoa varten äitien sairaalassa työskentelyn aikana. Järjestelytoimisto ehdotti tutkimuksen suorittamista siitä, miten suuri tämä tarve oli kunkin sairaalan ja huoltolaitoksen osalta ja siitä, mitä mahdollisuuksia olisi sijoittaa uusia lastenseimiä ja -tarhoja sairaaloiden alueelle tai niiden läheisyyteen. Sairaalalautakunta totesi, että sen alaisilla laitoksilla oli ollut vaikeuksia sairaanhoitajien sijaisten saamisessa. Lautakunnan mielestä olisi sairaaloiden yhteyteen perustettavien ko. lastentarhojen aikaansaamista suunniteltava vasta sen jälkeen, jos kaupungin nykyiset lastentarhat

eivät voi tarkoitettulla tavalla laajentaa ja muuttaa toimintaansa. Kun Nikkilän sairaalalla oli käytettävissä sopiva huoneisto lastentarhaa varten, ehdotti lautakunta järjestelyjen kokeilemista ko. sairaalan puitteissa. Lastentarhain lautakunta huomautti, että sairaanhoitajien koulutus olisi mitoitettava ottaen huomioon perheen- ja lastenhoidon aiheuttama normaali kato. Sairaaloiden vuosilomasijaisten saannin helpottamiseksi oli lastentarhain lautakunta keväällä 1966 ilmoittanut sairaalavirastolle, mitkä lastentarhat olivat kesällä toiminnassa. Alkukalkuluuksista ehkä johtui, ettei tästä toimenpiteestä ollut ollut hyötyä, vaikka vapaita hoitopaikkoja olisikin ollut käytettävissä. Kertomusvuoden kesäkautena vuosilomaisiksi valittavien lapsille oli varattu paikkoja tarhoissa. Muina vuodenaikoina ei sairaaloissa tarvittavien sijaisten lasten sijoittamista voida järjestää, koska se edellyttäisi varapaikkojen pitämistä tarhoissa. Lautakunta katsoi, että erityisten lastentarhojen ja -seimien perustaminen sairaalalähenkilökunnan lapsia varten asettaisi erään ammattialan työntekijät erikoisasemaan, joka olisi vastoin toimintaperiaatteita ja lastentarhojen nykyistä ohjesääntöä. Sairaalalähenkilökunnan lasten päivähoito olisi ehkä pyrittävä järjestämään lastentarhatoimintaa joustavamman perhehoidon muodossa. Kun sairaaloissa oli sekä työvoiman saannin että sen käytön kannalta todettu tarkoituksenmukaiseksi pyrkiä järjestämään osapäivätyömahdollisuuksia, helpottaisi kantakaupunkialueen useiden lastentarhojen puolipäiväosastojen vajaakäyttö tätä pyrkimystä. Kaupunginhallitus kehotti 23.2. järjestelytoimistoa selvittämään yhteistoiminnassa palkkalautakunnan toimiston ja 40 tunnin työviikkoon siirtymiseen liittyviä järjestelyjä selvittämään asetetun hoitolaitosten työaikakomitean kanssa, missä määrin näissä esiintyi tarvetta osa-aikatyön järjestämiseen. Samalla olisi tutkittava osa-aikatyön hyväksikäyttämiseen liittyviä haittatekijöitä sekä myös

lasten päivähoidon järjestelyn vaikutusta ko. asiaan. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnot riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta (10.5. 389 §).

Leikkikenttätöiminta. Leikinohjaajan virkojen perustaminen (7.6. 476 §, kunn. as. kok. n:o 149).

Kaupunginvaltuusto oikeutti yleisten töiden lautakunnan käyttämään v:n 1965 talousarvioon Puotinharjun lastentarha- ja -seimirakennusta varten merkitystä määrärahasta enintään 50 000 mk Puotinharjun leikkikenttärakennuksen rakennustöiden loppuun suorittamista varten (6.9. 673 §).

Puistotätien työ- ja palkkasuhteiden tutkimisesta sekä puistotätitoiminnan ottamisesta kaupungin hoidettavaksi tekivät vt Paasivuori ym. v. 1965 aloitteen, jossa mm. todettiin, että kun kaikilla lapsilla ei ole mahdollisuutta päästä lastentarhoihin ja -seimiin, oli vähitellen muodostunut puuttuvaa lasten päivähoitotoimintaa korvaamaan jo toiselle sadalle nouseva puistotätien ammattikunta. Lapsia saattoi olla puistossa yhden tädin hoidossa n. 10—15. Lapset olivat puistotädin hoivassa aamupäivisin 2½ t ja iltapäivisin 2 t; tästä hoidosta maksettiin 30 mk/kk. Puistotädillä, jonka toiminta on suuresti riippuvainen mm. sääolosuhteista, ei ole vuosilomaa, ei sairaus- tai tapaturmakorvauksia eikä eläkeoikeutta. Puistotätitoiminnan valvonta ja tarkastus oli jo kaupungin toimesta järjestetty. Tämän toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi olisi harkittava sen ottamista kaupungin tehtäväpiiriin. Lastentarhain lautakunnan ilmoituksen mukaan ko. toiminnan valvontaa varten päätti kaupunginvaltuusto v. 1947 perustaa lastentarhain johtokunnan alaisuudessa toimivan puistoleikkitoiminnan ohjaajan viran, joka myöhemmin muutettiin puistoleikkitoiminnan tarkastajan viraksi, kun kaupungin toimesta aloitettiin kokovuotinen leikkikenttätöiminta. Puistotätitoiminta oli v:sta 1950 saakka ollut yksinomaan yksityisten puistotätien hallussa. Varsinaista koulutusta ei puistotädiltä vaadita, mutta asianomaisen

kypsytteen iän, elämäkokemuksen ja vastuuntunnon katsotaan jossain määrin korvaavan puuttuvan koulutus pätevyyden. Lautakunnan saamien tietojen mukaan ovat lasten vanhemmat tyytyväisiä nykyiseen joustavaan järjestelmään, sillä keskinäinen sopimus voidaan sovitella tarpeiden mukaiseksi ja joustaa valvonta-ajankin suhteen, mihin kaupungin työntekijöitä tuskin voitaisiin velvoittaa. Kun monilla kaupungin toimesta valvotuilla leikkikentillä on myös puistotätitoimintaa, voitaisiin sitä lisätä kaupungin toimesta kokeiluluonteisesti mm. siten, että pakkotilanteessa toimintaa avustaisi leikkikentän muu henkilökunta. Jos tämä osoittautuisi tarkoituksenmukaiseksi, voitaisiin sitä kokovuotisten leikkikenttätöimintatapien lisääntyessä laajentaa vastaavasti. Varsinainen puistotätitoiminta olisi kuitenkin edelleenkin säilytettävä joustavana ja vapaana toimintamuotona, jollaisena se ansiokkaasti on palvellut lapsiperheitä. Kaupunginhallitus katsoi, ettei puistotätitoiminnan ottaminen kaupungin hoitoon sanottavasti helpottaisi jatkuvasti kasvavaa lasten päivähoidon järjestämisen tarvetta. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnot riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta (24.5. 435 §).

M u u t s o s i a a l i s e t t e h t ä v ä t

Työllisyyskysymyksen hoitamista ja helsinkiläisten täystyöllisyyden turvaamista koskevissa aloitteissaan olivat vtt Kauhanen, Ruohonen ja Hakulinen ym. esittäneet mm. seuraavaa: Huolimatta kaupungissa vallitsevasta heikosta työllisyystilanteesta asetettiin työllisyyskomitea vasta 3.11.1966 laatimaan suunnitelmaa kulumassa olevan työllisyyskauden ajaksi. Suunnitelma hyväksyttiin 9.2.1967, jolloin työttömyys oli jo miltei saavuttanut huippunsa. Tällainen menettely ei osoita kaupungin taholta riittävän aktiivista työllisyyspolitiikan hoitoa eikä huolehtimista kuntalaisten toimeentulon tur-

vaamisesta. Havainnollisen kuvan työttömyyden lisääntymisestä antaa anottujen rakennuslupien voimakas vähentyminen. Vuoden 1966 tammikuussa jätettiin uudisrakennuslupa-anomuksia, niin että ne vastasivat 140 965 m³:n ja helmikuussa 156 830 m³:n rakennustilavuutta, kertomusvuoden vastaavat luvut olivat 103 013 ja 60 680 m³. Kaupunginhallituksen asettaman työllisyyskomitean mietinnössä todettiin mm., ettei kaupungilla ollut riittävästi toteuttamiskelpoisia suunnitelmia valmiina, mikä merkitsee työtilaisuuksien vähentymistä jo kertomusvuoden syksyn aikana. Työllisyysuunnitelma olisi saatava valmiiksi niin ajoissa, että sitä voitaisiin ryhtyä toteuttamaan jo syyskauden alusta. Keskeisellä sijalla tulisi olla entistä laajemman asuntorakennustoiminnan aloittaminen sekä koulujen, lastenseimien ja -tarhojen yms. rakennuttaminen. Lisäksi tulisi kaupungin kiireellisesti ryhtyä neuvottelemaan valtiovallan kanssa erityistoimenpiteistä tilanteen parantamiseksi. Vt Ruohonen ym. olivat lisäksi huomauttaneet, että Helsingissä oli työssä erittäin runsaasti ulkokuntalaisia ja että näidenkin töiden keskittäminen yksinomaan omille kuntalaisille vähentäisi huomattavasti työttömyyttä. Kaupunginhallituksen kertomusvuoden työohjelmaa tarkistamaan asettama komitea oli pitänyt lähtökohtana sitä, että työllisyyslainsäädännön kaupungille asettamat velvollisuudet oli ensisijassa pyrittävä hoitamaan talousarvioon merkittyjä määrärahoja käyttäen ja talousarvion edellyttämiä töitä tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan laajentaen. Mikäli sijoitusvelvollisuutta ei näin pystyttäisi täyttämään, olisi työntekijöitä vasta sen jälkeen sijoitettava sellaisiin töihin, joita varten talousarviossa ei ole lainkaan määrärahaa. Helsingin kaupunki kuuluu työllisyyslain mukaan kertomusvuonna samoin kuin v. 1966 X kantokrylyluokkaan, jossa työhönsijoitusvelvollisuus on 1.7 % kaupungin henkikirjoitetusta väestöstä. Vuoden 1966 lopussa oli kaupungin työhönsijoi-

tusosuus 8 412 työntekijää ja kertomusvuonna se on 8 624 työntekijää. Työmäärärahoihin palkattuna oli em. aikana kaupungin omissa ja urakalle annetuissa töissä 9 789 henkilöä. Vastaavana aikana oli kaupungin sellaisissa töissä, jotka voidaan lukea työhönsijoitusosuuteen, 6 226 työntekijää. Talousarvioon merkityissä omissa tai urakalle annetuissa töissä arvioitiin kertomusvuoden aikana olevan keskim. kuukaudessa 9 380 työntekijää. Työhönsijoitusosuuteen kuuluvien työntekijäin määrä kertomusvuonna on arvioitu n. 5 230 henkilöksi kuukaudessa. Helsingin työvoimatoimikunnan kortisto avattiin 7.12. 1966 ja oli siihen 2.1.1967 mennessä hyväksytty 70 henkilöä. Kaupunginhallitus päätti 9.2. mm.: kehottaa virastoja ja laitoksia huolehtimaan siitä, että kertomusvuoden talousarvioon merkityjä töitä aloitetaan siinä laajuudessa, että niihin voidaan tarvittaessa sijoittaa kaupungin työhönsijoitusosuuteen kuuluvia, työvoimatoimikunnan kortistoon hyväksytyjä työntekijöitä; kehottaa kaikkia virastoja ja laitoksia keskittämään rakennustyöt talvikauteen; velvoittaa virastot ja laitokset siirtämään kesäkaudeksi tarkoitettua korjaustyötä aloitettaviksi aikaisintaan syyskautena ja oikeuttaa ne vain poikkeustapauksissa suorittamaan tämänlaatuisia töitä kesällä; sekä kehottaa kaupungin edustajia kiinteistöyhtiöissä toimimaan siten, että yhtiöiden kesäksi suunnitellut korjaustyöt siirrettäisiin mahdollisuuksien mukaan syyskauteen. Kaupunginhallitus mainitsi vielä, että kaupungin puolesta pystyttäneen tekemään työllisyyden ylläpitämiseksi tarpeelliset suunnitelmat, mutta että yleinen rahoitustilanne määrää työllistämisen lopulliset toteuttamismahdollisuudet sekä että kaupunginhallitus tulisi kertomusvuoden syksyllä, jolloin on paremmin nähtävissä tilanteen kehitys, hyvissä ajoin asettamaan työllisyyskomitean. Silloin voitaisiin työllisyyskehitys huomioon ottaen harkita vaihtoehtoisesti myös luottamusmieskomitean asettamista suunnittelemaan tarpeellisia toimen-

piteitä työllisyyden ylläpitämiseksi. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnon riittäväksi selvitykseksi aloitteiden johdosta (10.5. 388 §, 15.11. 874 §).

Työttömyyden torjumiseen oli aikaisemmat ylitysoikeudet huomioon ottaen ollut käytettävissä kaikkiaan 20 mmk. Koska

työttömien määrä edelleen lisääntyi, oikeutti kaupunginvaltuusto kaupunginhallituksen ylittämään työllisyyden turvaamiseen merkittyjä siirtomäärärahoja vielä 8 mmk:lla jo käynnistettyjen työllisyystöiden ylläpitämisestä ja uusien työkohteiden avaamista varten (15.11. 870 §).

5. Opetus- ja sivistystointa koskevat asiat

Kansakoulutoimi

Toimikunnan asettamisesta valmistelemaan kaupungin koulusuunnitelmaa tulevan koulunuudistuksen toteuttamiseksi tekivät vt Burman ym. v. 1965 aloitteen, jossa mm. esitettiin seuraavaa: Helsinki maan suurimpana kaupunkikuntana joutuu vastaisuudessa ratkaisemaan suuria ongelmia, ellei se hyvissä ajoin valmistaudu eduskunnan v. 1963 periaatteessa hyväksymän koulunuudistuksen toteuttamiseen. Helsinki tarvitsee laajan ja perusteellisen koulusuunnitelman, jossa uuden koulun tarpeet mitoitetaan vuosiksi, jopa vuosikymmeniksi eteenpäin. Erityisesti on tutkittava uusien asuntoalueiden koulutarpeet, liikenteelliset tekijät Esikaupunkien koulusuunnitelmien osalta sekä tarvittavat yhteisratkaisut naapurikuntien kanssa. Kun Helsingin koulusuunnitelman laatiminen ei varsinaisesti edellytä valmisteilla olevan lainsäädännön voimaantulusta, on kaupungin kiireellisesti ryhdyttävä valmistelemaan koulusuunnitelmaa. Kaupunginhallitusta olisi kehotettava viipymättä asettamaan 9-jäseninen toimikunta asiaa valmistelemaan. Samalla kun kaupunginvaltuusto v. 1965 hyväksyi kielenopetuksen aloittamista koskevan muutoksen kansakoulun ohjesääntöön, se kehotti kaupunginhallitusta aloittamaan uuteen peruskouluun siirtymistä tarkoittavan suunnittelutyön ja kiirehtimään vt Burmanin ym. asiaa koskevan aloitteen käsittelyä ja asettamaan siinä

ehdotetun koulusuunnittelutoimikunnan. Kaupunkisuunnittelulautakunta totesi, että pääosa kaupungin alueesta oli jo rakennettu, minkä vuoksi uuteen koulumuotoon siirtyminen ei enää merkinnyt paljoa asuntoalueiden suunnittelussa. Sen sijaan olemassa olevien koulurakennusten ja vireillä olevien koulurakennussuunnitelmien sopeuttaminen uudistukseen vaatisi huolellista suunnittelua. Kaupunginhallitus mainitsi, että koulusuunnittelua hoiti koulurakennuskomitea, joka väestötilastojen ja väestönmuuksia koskevien ennusteiden perusteella pyrkii yhteistoiminnassa kouluviranomaisten ja rakennusviraston edustajien kanssa laatimaan kansakoulurakennustoimintaa koskevat suunnitelmat sekä seuraamaan niiden toteuttamista. Opetussuunnittelu kuului kansakoululainsäädännön mukaan kansakoulujen johtokunnille. Kun kunnille aiottiin varata määräraika lakimääräisten koulusuunnittelutoimikuntien työtä varten, on kaupunginhallitus tämän työn helpottamiseksi asettanut 1.12.1966 komitean, jonka tehtävänä on alustavasti suunnitella toimenpiteitä, joihin Helsingissä koulunuudistuksen yhteydessä ilmeisesti on ryhdyttävä, sekä niitä kaupungin kouluhallinnon organisatorisia järjestelyjä, jotka näytävät välttämättömiltä, ja tehdä kaupunginhallitukselle asiaa koskevat esitykset. Kaupunginvaltuusto katsoi eo. lausunnot riittäväksi selvitykseksi aloitteen ja v. 1965 hyväksymänsä toivomusponnen johdosta (21.6. 579 §).